گزارش ۲

سعیده زمانی

رضا دهشیری | جوان

نخستین صندوق سرمایه‌گذاری ارزی هفته آینده پذیره‌نویسی می‌شود

دلارهای بالشتی سودده خواهد شد

با رونمایی و صدور مجوز فعالیت دو صندوق ارزی با درآمد ثابت، یکی از ابزارهای جدید بازار سرمایه برای جذب منابع ارزی وارد مرحله عملیاتی شده است؛ صندوق‌هایی که می‌توانند بخشی از ارزهای نگهداری‌شده خارج از چرخه رسمی اقتصاد را به سمت سرمایه‌گذاری هدایت کنند.

صندوق‌های ارزی در بازار سهام پس از حدود ۱۵ سال تلاش، بار دیگر در آستانه راه‌اندازی قرار گرفته‌اند و طبق اظهارات روز گذشته رئیس بانک مرکزی، از هفته آینده و با هدف جذب دلارهای خانگی و هدایت منابع ارزی به سمت تأمین مالی فعالیت‌های اقتصادی و پروژه‌های ارزآور، پذیره‌نویسی می‌شوند. راه‌اندازی این صندوق با توجه به تجربه سال‌های گذشته در بازار ارز و بی‌اعتمادی ایجاد شده نسبت به برخی تعهدات ارزی، باعث شده یکی از مهم‌ترین پرسش‌های سرمایه‌گذار پیش از ورود به این صندوق‌ها، نه فقط میزان سود، بلکه نحوه بازپرداخت اصل سرمایه و سود در زمان ابطال یا سررسید باشد.

■ استفاده از ارزهای خانگی در مسیر فعالیت‌های مولد

آمارهای منابع رسمی در خصوص میزان ارزهای خانگی اگرچه یکپارچه نیست، اما برآوردها نشان می‌دهد بین ۲۰ تا ۷۰ میلیارد دلار ارز در گاوصندوق‌های خانگی پس‌انداز شده که به نوعی راکد است. بر این اساس، راه‌اندازی صندوق‌های ارزی در این شرایط می‌تواند به محلی برای کسب سود ارزی مردم و همچنین ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری در طرح‌های تولیدی باشد. عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی روز گذشته از نهایی شدن فرایند راه‌اندازی نخستین صندوق سرمایه‌گذاری ارزی خبر داد و با اشاره به سازوکار این صندوق‌ها گفت: دارندگان ارز می‌توانند منابع خود را بدون تبدیل به ریال در صندوق سرمایه‌گذاری و در مقابل واحد سرمایه‌گذاری دریافت کنند. منابع جذب شده نیز در ابزارها و دارایی‌های مالی ارزی به کار گرفته خواهد شد. او تأکید کرد: صدور و ابطال واحدهای این صندوق‌ها به‌صورت ارزی انجام می‌شود و سرمایه‌گذار در زمان خروج نیز معادل ارزش واحدهای خود را به صورت ارزی دریافت خواهد کرد.

■ معافیت مالیاتی و پرداخت سود ثابت

یکی از موضوعات مهم در خصوص صندوق‌های ارزی، میزان سود آن و البته نقدشوندگی سرمایه است. علی‌اکبر ایرانشاهی، رئیس مرکز نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس و اوراق بهادار، ۱۵ شهریور ماه در گفت‌وگویی در خصوص بازدهی این صندوق‌ها گفت: برآورد فعلی ما این است که بازدهی سالانه صندوق‌های ارزی می‌تواند حدود ۳ تا ۴ درصد باشد. این بازدهی علاوه بر حفظ ارزش ارزی سرمایه‌گذاری، برای سرمایه‌گذاری که ارز خود را در صندوق قرار می‌دهد، سود ارزی نیز ایجاد می‌کند. البته در آینده ممکن است اوراقی با نرخ‌های متفاوت منتشر شود و در نتیجه بازدهی صندوق نیز تحت تأثیر نوع سرمایه‌گذاری‌های آن قرار گیرد.

او افزود: با توجه به ضرورت تأمین مالی ارزی و استفاده از ظرفیت منابع ارزی موجود، مقررات مرتبط با صندوق سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ارزی با درآمد ثابت ارزی با همکاری سازمان بورس و اوراق بهادار، بانک مرکزی و مرکز مبادله ارز و طلای ایران تدوین شده است.

ایرانشاهی گفت: درآمدهای صندوق‌های ارزی از معافیت مالیاتی برخوردار بوده و این موضوع جذابیت سرمایه‌گذاری در صندوق‌های ارزی را افزایش می‌دهد. صندوق‌های صدور و ابطالی ارزی دارای ضامن نقدشوندگی خواهند بود که تأمین نقدشوندگی در زمان ابطال واحدهای سرمایه‌گذاری را تضمین می‌کند. همچنین همه دریافت‌ها، پرداخت‌ها و محاسبات صندوق به ارز منتخب انجام می‌شود و موضوع تسعیر ارز در این صندوق‌ها اساساً مطرح نیست.

■ صندوق‌های ارزی؛ بازی برد-برد سرمایه‌گذاران و کسب‌وکارها

کارشناسان تأکید دارند سرمایه‌گذاری در این صندوق‌های ارزی می‌تواند به یک معامله برد-برد برای سرمایه‌گذاران و کسب‌وکارها تبدیل شود. از یک‌سو، منابع مالی مورد نیاز تولید و کسب‌وکارها را تأمین می‌کند و از سوی دیگر برای صاحبان منابع، ارزهای راکد را به درآمد ارزی تبدیل خواهد کرد. البته شرط این مهم به گفته آنها، در کنار شفاف‌سازی و اعتمادزایی برای جذب سرمایه، کنترل تورم و اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری است تا ورود گسترده منابع ارزی مردم به چرخه رسمی اقتصاد را تسهیل کند.

هادی جوهری، کارشناس اقتصادی با اشاره به راه‌اندازی صندوق‌های سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت ارزی، مهم‌ترین مزیت این ابزار جدید را مولدسازی دارایی‌های ارزی عنوان کرد و گفت: بخش قابل توجهی از منابع ارزی مردم و بنگاه‌ها به‌صورت غیرمولد نگهداری می‌شود، در حالی که این صندوق‌ها می‌توانند این منابع را وارد چرخه سرمایه‌گذاری و تأمین مالی اقتصاد کنند. او افزود: یکی از مهم‌ترین کارکردهای صندوق‌های ارزی، کمک به تأمین مالی کسب‌وکارها و پروژه‌هایی است که نیاز ارزی دارند، به‌ویژه شرکت‌های صادرات‌محور یا بنگاه‌هایی که در زنجیره تجارت خارجی فعالیت می‌کنند.

جوهری با اشاره به مزایای این صندوق‌ها برای سرمایه‌گذاران خاطرنشان کرد: نگهداری ارز مانند دلار در خانه نه‌تنها بازدهی ندارد، بلکه به دلیل تورم جهانی دلار، ارزش آن کاهش می‌یابد. در مقابل، صندوق‌های ارزی با سود دلاری مانع کاهش ارزش می‌شوند و ابزاری کارآمد برای پوشش ریسک تورم ارزی محسوب می‌شوند.

او اعتماد را یکی از چالش‌های مهم در بازار دارایی‌های ارزی دانست و گفت: ساختار صندوق‌های ارزی در بستر بازار سرمایه و تحت نظارت سازمان بورس می‌تواند به بازگشت اعتماد سرمایه‌گذاران کمک کند و به مرور زمان دامنه مخاطبان این ابزار را گسترش دهد.

حسن حسن‌خانی، کارشناس اقتصادی نیز با اشاره به ظرفیت بالای تولید برای جذب سرمایه‌های سرگردان می‌گوید: اولویت سیاست‌گذار باید جلوگیری از خروج سرمایه، بازگشت ارز صادراتی و ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری مردم در طرح‌های تولیدی، عمرانی و سودآور کشور باشد. او می‌افزاید: زمانی که مردم احساس کنند سرمایه‌گذاری در اقتصاد داخلی بازده مناسب و امنیت کافی دارد، دیگر ضرورتی برای خرید ارز و طلا به‌منظور حفظ ارزش دارایی خود نخواهند دید و سرمایه‌ها به سمت فعالیت‌های مولد راهی می‌شوند.

صندوق‌های ارزی عملاً با یک آزمون دوگانه مواجه هستند؛ از یک‌سو باید بتوانند بازدهی قابل قبول و متناسب با ماهیت ارزی سرمایه‌گذاری ایجاد کنند و از سوی دیگر، اعتماد سرمایه‌گذار را نسبت به امکان خروج از سرمایه‌گذاری و دریافت اصل دارایی جلب کنند. اگر این دو شرط محقق شود، صندوق‌های ارزی می‌توانند بخشی از منابعی را که اکنون خارج از بازارهای رسمی نگهداری می‌شود به سمت فعالیت‌های مالی و سرمایه‌گذاری هدایت کنند.

با عبور قیمتی از ۱۰۰ دلار

بازار نفت باز هم شعله‌ور شد

تحلیلگر حوزه هزینه‌های نظامی: محسوس‌ترین هزینه داخلی جنگ برای بسیاری از امریکایی‌ها در پمپ بنزین دیده می‌شود. افزایش قیمت نفت، کاهش جریان انرژی از تنگه هرمز و آسیب به زیرساخت نفت خاورمیانه باعث شده قیمت سوخت در امریکا بالا بماند

گزارش یک

بهناز قاسمی

قیمت نفت که در روزهای گذشته روندی صعودی و پرشتاب داشت، روز گذشته با جهشی دیگر به مرز ۱۰۰ دلار در هر بشکه نزدیک شد. افزایش جهانی قیمت نفت، نرخ بنزین و گازوئیل را در امریکا به شدت تحت تأثیر قرار داد، به طوری که گفته می‌شود در این کشور هرگز پر کردن باک خودرو و رفتن به آخرین سفر تابستانی در تعطیلات روز کارگر (دوشنبه گذشته) تا این حد گران نبوده است. تحلیلگران امریکایی معتقدند محسوس‌ترین هزینه داخلی جنگ برای بسیاری از امریکایی‌ها در پمپ بنزین دیده می‌شود. افزایش قیمت نفت، کاهش جریان انرژی از تنگه هرمز و آسیب به زیرساخت نفت خاورمیانه باعث شده قیمت سوخت در امریکا بالا بماند. به نظر می‌رسد با ادامه جنگ‌افروزی رژیم تروریستی امریکا و نوکرانش در غرب آسیا، مصرف‌کنندگان امریکایی، فراتر از آنچه در آغاز جنگ تصور می‌شد باید خود را برای دوره‌ای طولانی‌تر از افزایش قیمت سوخت آماده کنند. با توجه به اینکه به فصول سرد سال نزدیک می‌شویم و کمتر از دو ماه تا انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره امریکا باقی‌مانده است، فرونشاندن خشم ناشی از این افزایش قیمت‌ها برای دولت ترامپ دشوار خواهد بود. نشریه فوربس در گزارشی با اشاره به اینکه هزینه‌های جنگ‌ها معمولاً به طور کامل محاسبه نمی‌شوند، تأکید کرد که حتی اگر جنگ ایران فردا پایان یابد، هزینه‌های متعددی وجود خواهد داشت که برخی از آنها طی سال‌ها و حتی دهه‌ها ادامه خواهند یافت.

■ ■ ■

از آغاز جنگ علیه ایران و اختلال در تنگه هرمز، بازار جهانی انرژی با یکی از شدیدترین شوک‌های دهه‌های اخیر مواجه شده؛ افزایش قیمت بنزین در برخی کشورها به بیش از ۱۰۰ درصد رسیده و اقتصاد جهانی با موجی تازه از تورم و نااطمینانی روبه‌رو شده است. کشورهای آسیایی که بیشترین وابستگی را به جریان نفت و گاز طبیعی مایع از خاورمیانه دارند با کمبود سوخت، افزایش کرایه‌های هوایی، لغو پروازها و رقابت شدید پالایشگاه‌ها برای تأمین نفت خام غیرخاورمیانه‌ای مواجه شده‌اند. اروپا نیز تحت فشار هزینه‌های بالاتر انرژی قرار گرفته است. ارزیابی‌های نهادهای مالی بین‌المللی نشان می‌دهد که جنگ خاورمیانه تنها یک بحران منطقه‌ای نیست، بلکه می‌تواند به عاملی تعیین‌کننده در روند اقتصاد جهانی تبدیل شود. افزایش قیمت انرژی، رشد تورم، کاهش سرعت رشد اقتصادی و تهدید امنیت غذایی، مجموعه‌ای از پیامدهایی است که می‌تواند برای سال‌ها اقتصاد جهان را تحت تأثیر قرار دهد.

قیمت نفت خام برنت در معاملات روز چهارشنبه بازار جهانی، برای اولین بار از ژوئیه نزدیک به ۱۰۰ دلار در هر بشکه معامله شد، زیرا تشدید تنش‌های نظامی در سراسر خاورمیانه به نگرانی‌ها در مورد اختلال در عرضه نفت از این منطقه دامن زد.

به گزارش ایسنا، قیمت آتی نفت خام برنت ۱/۳ درصد افزایش یافت و به ۹۹ دلار و ۲۲ سنت در هر بشکه رسید، در حالی که نفت خام وست تگزاس اینترمدیت امریکا ۱/۲ درصد افزایش یافت و به ۹۴ دلار و ۱۳ سنت در هر بشکه رسید. قیمت نفت خام برنت از اوایل ماه اوت، با کمرنگ شدن امیدها برای حل و فصل دائمی تجاوز نظامی شش ماهه امریکا به ایران و شعله‌ور شدن دوباره درگیری، یک‌چهارم افزایش یافته است. دشمن امریکایی به چندین نفتکش ایرانی حمله کرد و ایران نیز در پاسخ، یک پایگاه امریکایی در اردن و کشتی‌های مهاجم را هدف قرار داد. پریانکا ساچدوا، رئیس بخش بینش بازار در شرکت فیلیپ نووا گفت: «با نزدیک شدن نفت خام برنت به مرز روانی مهم ۱۰۰ دلار در هر بشکه، روند صعودی در بازارهای نفت خام در حال شکل‌گیری است.»

تحولات اخیر، تهدیدی برای تشدید اختلالات در عرضه نفت خاورمیانه است که پیش از این نیز به دلیل حملات به زیرساخت‌های انرژی منطقه‌ای و خطوط کشتیرانی کلیدی، تحت فشار قرار گرفته بود.

تحلیلگران می‌گویند در حالی که عربستان سعودی بخشی از صادرات خود را از تنگه هرمز منحرف کرده است، تداوم عملیات نیروهای مقاومت یمن می‌تواند تلاش‌ها برای ادامه جریان نفت خام به بازارهای جهانی را پیچیده کند. همچنین قیمت‌های بالاتر نفت، به‌ویژه در آسیا، ترس از تورم را تشدید کرده است، زیرا بسیاری از اقتصادها به شدت به انرژی وارداتی وابسته هستند. براساس گزارش رویترز، ساچدوا گفت: «نفت برنت ۱۰۰ دلاری را نباید صرفاً به عنوان یک نقطه عطف روانی در نظر گرفت. این یک سطح هشدار برای اقتصاد گسترده‌تر است.»

■ نفت ایران از ۹۵ دلار گذشت

با افزایش تنش‌ها در خاورمیانه، قیمت نفت ایران بیش از ۳ درصد افزایش یافت و در اغلب مناطق به بیش از ۹۵ دلار رسید. به گزارش تسنیم، قیمت محموله‌های نفت خام ایران با رشد چشمگیری همراه بوده است. تمامی گریدهای نفتی ایران اعم از سبک، سنگین، فروزان و سروش در چهار منطقه کلیدی شمال غرب اروپا، دریای مدیترانه، سیدی کریر در مصر و آفریقای جنوبی، به طور یکسان و سراسری به میزان ۳/۱۸ دلار در هر بشکه افزایش یافته است.

در منطقه شمال غرب اروپا، نفت سبک ایران با قیمت ۹۵/۹۷ دلار، نفت سنگین ایران با قیمت ۹۴/۰۷دلار و نفت فروزان با قیمت ۹۴/۳۲ دلار به ازای هر بشکه معامله شده است. این در حالی است که در بازار مدیترانه، نفت سبک ایران ۹۵/۳۲ دلار، نفت سنگین ایران ۹۳/۱۷ دلار، فروزان ۹۳/۴۲ دلار و نفت سنگین‌تر سروش نیز با قیمت ۹۰/۱۷ دلار تسویه شده است که پایین‌ترین نرخ ثبت‌شده در میان تمامی مقاصد محسوب می‌شود.

بالاترین قیمت ثبت‌شده در میان تمامی محموله‌ها، به نفت سبک ایران در منطقه سیدی کریر (سواحل مصر) اختصاص دارد که هر بشکه آن ۹۷/۲۲ دلار قیمت خورده است. همچنین در همین منطقه، نفت سنگین ایران ۹۵/۰۷ دلار و فروزان ۹۵/۳۲دلار به فروش رسیده است. در آفریقای جنوبی نیز نرخ‌ها دقیقاً مشابه اروپای شمال غربی و به ترتیب ۹۵/۹۷، ۹۴/۰۷ و ۹۴/۳۲ دلار برای سه گرید سبک، سنگین و فروزان ثبت شده است. گفتنی است، افزایش ۳/۱۸دلاری در حالی رخ داده که تنش‌ها در خاورمیانه افزایش یافته است و به نظر می‌رسد با تداوم جنگ‌افروزی رژیم تروریستی امریکا در غرب آسیا، نوسانات قیمت نفت تداوم داشته باشد.

■ افزایش قیمت بنزین سفرهای امریکایی‌ها را کنسل کرد

افزایش قیمت نفت، قیمت بنزین و گازوئیل را در امریکا گران کرد، به طوری که در تعطیلات روز کارگر (دوشنبه گذشته)، متوسط ملی قیمت بنزین در امریکا حدود ۴/۱۵ دلار در هر گالن گزارش شد؛ رقمی که رکورد این تعطیلات را شکست. متوسط گازوئیل نیز به حدود ۵/۹۰ دلار در هر بشکه افزایش یافته است. طبق اعلام انجمن اتومبیل امریکا (AAA)، بهای گازوئیل به ۵/۹۰ دلار در هر گالن رسیده که حدود ۶۰درصد بیشتر از یک سال قبل است.

به نوشته آکسیوس، ایالت تگزاس بیشترین سهم از این هزینه اضافی را متحمل شده است. داده‌های سامانه رصد هزینه انرژی جنگ ایران نشان می‌دهد که مصرف‌کنندگان این ایالت از زمان آغاز جنگ در اواخر فوریه، حدود ۱۱ میلیارد دلار هزینه اضافی برای بنزین و گازوئیل پرداخت کرده‌اند. ایالت‌های کالیفرنیا و فلوریدا در رتبه‌های بعدی قرار دارند که مطابق این سامانه، مصرف‌کنندگان آنها به‌ترتیب حدود ۸ و ۵ میلیارد دلار هزینه اضافی متحمل شده‌اند. با این حال، دونالد ترامپ، رئیس جمهوری امریکا همچنان اصرار دارد که امریکایی‌ها حاضرند برای آنچه وی «جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای» می‌خواند، هزینه و قیمت‌های بالاتری بپردازند!

این در حالی است که رای‌دهندگان امریکایی به‌طور مداوم تورم را مهم‌ترین دغدغه خود اعلام می‌کنند و در این زمینه، به عملکرد ترامپ نمره‌ای به‌شدت ضعیفی می‌دهند. آکسیوس، خلاف ادعاهای تکراری ترامپ درباره افزایش میزان نفت عبوری از تنگه هرمز، آبراهی حیاتی که به‌دنبال حملات تجاوزکارانه امریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران به دست تهران بسته شده است، اضافه کرد: هنوز درباره میزان نفتی که در حال خروج از خاورمیانه است، ابهامات زیادی وجود دارد و همین موضوع بر قیمت سوخت در هفته‌ها و ماه‌های آینده تأثیر خواهد گذاشت. این رسانه می‌نویسد: مصرف‌کنندگان امریکایی، فراتر از آنچه در آغاز جنگ تصور می‌شد، باید خود را برای دوره‌ای طولانی‌تر از افزایش قیمت سوخت آماده کنند.

■ فوربس: هزینه‌های جنگ ایران دهه‌ها برای امریکا ادامه خواهد داشت

به گزارش ایرنا، نشریه فوربس در گزارشی با اشاره به اینکه هزینه‌های جنگ‌ها معمولاً به طور کامل محاسبه نمی‌شوند، تأکید کرد که حتی اگر جنگ ایران فردا پایان یابد، هزینه‌های متعددی وجود خواهد داشت که برخی از آنها طی سال‌ها و حتی دهه‌ها ادامه خواهند یافت. این رسانه اضافه کرد: در مورد جنگ فعلی با ایران نیز همین‌طور خواهد بود، جنگی که رفاه را برای امریکا کمتر و آن را ناامن کرده است، بدون اینکه توضیح روشنی از چرایی شروع جنگ و نه حتی یک محاسبه سرسری از تأثیرات بودجه‌ای و اقتصادی این درگیری ارائه شود.

فوربس با اشاره به اینکه هزینه‌های جنگ فعلی بیشترین نگرانی را در داخل امریکا ایجاد کرده است، افزود: قیمت‌های بالاتر بنزین، به مردم امریکا و متعاقباً به میزان محبوبیت رئیس‌جمهوری امریکا آسیب رسانده است. به نوشته این رسانه، با گذشت زمان، افزایش قیمت گازوئیل که به بالاترین حد خود رسیده است، ممکن است آسیب بیشتری وارد کند، زیرا هزینه‌های تجارت را برای کشاورزان افزایش می‌دهد و منجر به افزایش بیشتر قیمت مواد غذایی می‌شود. حتی اگر توافقی حاصل شود، بازسازی ظرفیت تولید نفت آسیب‌دیده در طول جنگ، تأثیر ماندگاری بر قیمت‌ها پس از پایان جنگ خواهد داشت.

در این گزارش تأکید شده است: پرسنل و دارایی‌های نظامی ایالات متحده به شدت تحت تأثیر جنگ قرار گرفته‌اند و علاوه بر فجایع انسانی جبران‌ناپذیر، پنتاگون باید خسارات وارده به گره‌های ارتباطی و پایگاه‌های نظامی ایالات متحده که در اثر حملات پهپادی و موشکی ایران متحمل شده‌اند را تعمیر کند و با مشورت کنگره، تصمیم بگیرد که چه میزان برای جایگزینی مهمات مصرف‌شده در طول جنگ هزینه کند.

خط ریلی شلمچه- بصره کلید صادرات پایدار فرآورده‌های نفت عراق به افغانستان

نگاه

هادی اسماعیلی

عراق با راه‌اندازی خط ریلی شلمچه- بصره به عنوان کوتاه‌ترین و کم‌هزینه‌ترین مسیر ارتباطی با ایران می‌تواند با صادرات فرآورده‌های نفتی خود از این طریق به افغانستان، ضمن تنوع‌بخشی به مشتریان نفتی خود از مزایای تجارت با این کشور نیز بهره‌مند شود.

عراق با تولید روزانه ۴ میلیون بشکه نفت در روز تا قبل از فوریه سال ۲۰۲۶ (اسفند ۱۴۰۴) جزو پنج تولیدکننده بزرگ این محصول بود که از این مقدار تولید، بیش از ۳/۳ میلیون بشکه آن صادر می‌شد. این حجم صادرات بیش از ۸۸ تا ۹۰ میلیارد دلار در سال درآمد را برای عراق به ارمغان می‌آورد. این میزان بیش از ۸۵ درصد بودجه کشور را تشکیل می‌داد.

تجاوز امریکا و رژیم صهیونیستی در فوریه ۲۰۲۶ (اسفند ۱۴۰۴) به ایران باعث شد که غرب آسیا با اتفاقات مهمی مواجه شود. یکی از مهم‌ترین آنها، بسته شدن تنگه هرمز به‌وسیله ایران برای تأمین امنیت خود بود. این موضوع باعث شد عراق با چالش‌هایی در صادرات نفت و واردات نیازهای اساسی خود روبه‌رو شود.

مسئولان عراقی برای حل این مسئله تلاش کردند که مسیرهای جایگزینی را برای صادرات نفت پیدا کنند. در نتیجه انتقال نفت با خطوط لوله به مقاصدی از جمله ترکیه و سوریه و از آنجا به اروپا در دستور کار قرار گرفت که این موارد با چالش‌هایی روبه‌رو بود که عبارتند از:

۱. عراق با ترکیه مشکلات مرزی و حتی هیدروپولیتیک دارد که این مسئله تعاملات تجاری را با چالش مواجه می‌کند.

۲. سوریه نیز هنوز از امنیت پایداری برخوردار نیست. حاکمیت سوریه تحت اداره جولانی با مشکلاتی از جمله حملات رژیم صهیونیستی و وجود گروه‌های معارض او در داخل حکومت روبه‌رو است. از طرف دیگر، هزینه ساخت خطوط لوله در داخل سوریه به بیش از ۱۵ میلیارد دلار می‌رسد و به حدود چهار سال زمان نیازمند است. علاوه بر آن، این خط لوله تنها ظرفیت صادرات ۲میلیون بشکه در روز را داراست.

در نتیجه، مسئولان عراق باید به دنبال راه‌حل سریع و امن برای صادرات فرآورده‌های نفتی خود باشند. در بین راه‌حل‌های موجود، یکی از در دسترس‌ترین گزینه‌های عراق، اتصال خط ریلی شلمچه- بصره است. این خط ریلی تنها نیازمند ۳۳ کیلومتر ریل‌گذاری، استملاک اراضی، ۱۶ کیلومتر مین‌روبی و احداث پل بازشو ۸۰۰ متری روی شط‌العرب است. بااین‌حال، با وجود انجام تعهدات طرف ایرانی از جمله مین‌روبی و احداث پل که پیشرفت ۶۰ درصدی داشته است، تعهدات طرف عراقی در حوزه ریل‌گذاری و استملاک اراضی به کندی انجام می‌شود.

این خط ریلی امکان آن را دارد که عراق را به بازاری جدید در آسیای میانه، یعنی افغانستان متصل کند. افغانستان در سال ۲۰۲۵ چیزی حدود ۲/۵ میلیارد دلار فرآورده‌های نفتی وارد کرده است که این مسئله می‌تواند این کشور را به مشتری جدید فرآورده‌های نفتی عراق تبدیل کند. تجربه صادرات اولین محموله فرآورده‌های نفتی عراق به افغانستان در ۱۹ اوت ۲۰۲۶ (۲۸ مرداد ۱۴۰۵) از طریق استان کرمانشاه ایران، عزم دو طرف برای تجارت دوجانبه را نشان می‌دهد. بر این اساس، این ظرفیت وجود دارد که با احداث خط ریلی شلمچه- بصره به‌عنوان کوتاه‌ترین و کم‌هزینه‌ترین مسیر ارتباطی با ایران که به منابع اصلی نفت عراق، یعنی استان بصره نیز نزدیک است، فرصت تجارت پایدار با این کشور فراهم شود. در نتیجه، مسئولان عراقی باید تلاش کنند با تسریع در تکمیل احداث این خط ریلی به مقاصد صادراتی اقتصاد عراق در این شرایط اقتصادی تنوع بخشند.

در گفت‌وگوی «جوان» با اکبر پولادی، نماینده مجلس مطرح شد

الزام شرکت‌ها به انتشار جزئیات هزینه‌کرد منابع در مسئولیت‌های اجتماعی

گفت‌وگو

حسام کمالی

یک نماینده مجلس معتقد است انتشار داده‌های هزینه‌کرد منابع شرکت‌ها در بخش مسئولیت‌های اجتماعی باعث می‌شود که رقابت سالمی بین شرکت‌ها به وجود بیاید. همچنین امکان یادگیری متقابل به وجود می‌آید و شرکت‌ها روندهای مثبت را از یکدیگر فرا می‌گیرند. به این ترتیب، بهترین شیوه‌ها در صنایع مختلف نهادینه می‌شود. تمامی این روندها مثبت ارزیابی می‌شود و منافع کشور را تأمین می‌کند.

■ ■ ■

سازمان بورس و اوراق بهادار با ابلاغ دستورالعملی جدید، گامی فراتر از یک الزام گزارش‌دهی ساده برداشته و عملاً مفهوم مبهم «مسئولیت اجتماعی» را به یک حوزه شفاف و قابل نظارت تبدیل کرده است. براساس این ابلاغیه که مهلت آن ۱۹ مرداد ۱۴۰۵ تعیین شده بود، شرکت‌های بورسی و فرابورسی موظفند جزئیات کامل هزینه‌های سال ۱۴۰۴ و برنامه‌های سال ۱۴۰۵ را در سامانه کدال منتشر کنند. این امر شامل هزینه‌های شرکت‌ها در بخش مسئولیت‌های اجتماعی نیز می‌شود. نکته کلیدی مصوبه سازمان بورس مبنی بر الزام شرکت‌ها به انتشار جزئیات هزینه‌کرد منابع در مسئولیت‌های اجتماعی، الزام به شفاف‌سازی تا سطح ۱۰ درصد از کل هزینه‌ها صورت گرفته است. این یعنی شرکت‌ها دیگر نمی‌توانند با یک رقم کلی از کنار این سرفصل عبور کنند، بلکه ناگزیرند سرفصل‌های هزینه، دلایل توجیهی، محل دقیق مصرف، مشخصات دریافت‌کنندگان و حتی ارتباط هزینه‌ها با منافع و پایداری شرکت را به صورت تفکیک‌شده ارائه دهند.

پیش‌زمینه این اقدام، واکنشی به اعتراض گسترده کارشناسان و سهام‌داران نسبت به تصویب ارقام چند هزار میلیاردی تحت عنوان مسئولیت اجتماعی در مجامع سالانه بود. ارقامی که گاه به نیمی از سود خالص شرکت‌ها می‌رسید. این مصوبه با تبدیل مسئولیت اجتماعی از یک بیمه تبلیغاتی به یک فرایند شفاف و حسابرسی‌شده، نه تنها راه سوءاستفاده را می‌بندد، بلکه زمینه را برای رقابت سالم شرکت‌ها در اجرای پروژه‌های اثرگذار اجتماعی فراهم می‌کند و اعتماد عمومی به بازار سرمایه را افزایش می‌دهد. اکبر پولادی، نماینده لنجان مجلس شورای اسلامی، در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به این موضوع که الزام شرکت‌ها به انتشار جزئیات هزینه‌کرد منابع در بخش مسئولیت‌های اجتماعی گامی در راستای اعتمادسازی در کشور است، تصریح کرد: این موضوع همواره مورد تأکید مجلس بوده که باید همه چیز شفاف باشد. هر چقدر شفافیت بیشتر شود، اعتماد مردم به روندهای حکمرانی و اقتصادی کشور بیشتر می‌شود.

وی ادامه داد: شفاف‌سازی هزینه‌کرد شرکت‌ها در بخش مسئولیت‌های اجتماعی کاملاً مثبت است و زمینه را برای افزایش پاسخگویی مدیران شرکت‌ها مهیا می‌کند. وقتی کنترل و نظارتی روی امور وجود نداشته باشد، مدیران دلیلی نمی‌بینند که عملکرد مثبتی از خودشان به نمایش بگذارند، اما وقتی همه چیز در معرض دید مردم است و نظارت صورت می‌گیرد، مدیران پاسخگویی بیشتری دارند. این نماینده مجلس خاطرنشان کرد: افزایش پاسخگویی مدیران در نهایت به بهبود عملکرد شرکت‌ها می‌انجامد. این امر به نفع کشور و مردم است و مثبت ارزیابی می‌شود. پولادی گفت: شرکت‌هایی که در کشور فعالیت می‌کنند و به سوددهی می‌رسند، در واقع از امکانات کشور استفاده می‌کنند و این امکانات متعلق به عموم مردم است. بر همین اساس، یک‌سری مسئولیت‌های اجتماعی برای شرکت‌ها تعیین می‌شود که ملزم به اجرای آنها هستند. وی ادامه داد: انجام مسئولیت‌های اجتماعی شرکت‌ها باعث می‌شود که منابع تخصیص‌یافته به این حوزه در بخش‌هایی مانند تولید، اشتغال‌زایی و محرومیت‌زدایی به کار بیفتند. این امر به نفع کشور است و منافع مردم را تأمین می‌کند.

این نماینده مجلس خاطرنشان کرد: قبلاً این امکان وجود داشت که شرکت‌ها منابع مربوط به مسئولیت‌های اجتماعی را در حوزه‌های دیگر به کار بگیرند، اما ذیل این بخش لیست کنند. ولی الان وقتی قرار است جزئیات هزینه‌کرد شرکت‌ها منتشر شود، امکان این‌گونه سوءاستفاده‌ها وجود ندارد. وی ادامه داد: این اقدام مثبتی است که به شرکت‌ها فرصت داده شده بود تا پایان وقت اداری ۱۹ مردادماه، اطلاعات دقیقی شامل مبلغ هزینه‌ها، سرفصل‌ها، دلایل توجیهی، محل مصرف و حتی مشخصات دریافت‌کنندگان را در سامانه کدال منتشر کنند. این ابزاری در راستای شفاف‌سازی و افزایش اعتماد عمومی است. نماینده لنجان در مجلس خاطرنشان کرد: در سطح کلان، این شفافیت به نهادهای ناظر و سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا شکاف‌های اجتماعی موجود را شناسایی و تخصیص بودجه‌های عمومی را هدفمندتر کنند. اقدام سازمان بورس، شاید در ابتدا فشار اداری به وجود بیاورد، اما در بلندمدت به بهبود عملکرد شرکت‌ها و افزایش پاسخگویی آنها می‌انجامد که نتایج مثبتی برای کشور دارد. وی ادامه داد: شرکت‌ها وقتی می‌دانند که مخارجشان در معرض دید عموم قرار می‌گیرد، تلاش می‌کنند هزینه‌ها را بهینه‌سازی و از انجام پروژه‌های بی‌اثر یا موازی کاری پرهیز کنند. این موارد به معنی بالا بردن سطح کیفیت عملکرد شرکت‌هاست که در نهایت به نفع اقتصاد ملی و مردم است.